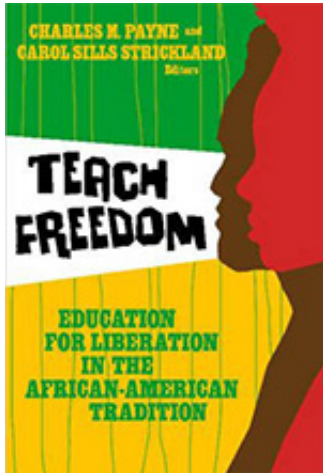

Charles M. Payne en Carol Sills Strickland (ed.) - Teach Freedom

De ondertitel van dit boek is 'Education for liberation in the African-American tradion'. Het is een zeer rijke, belangrijke en indrukwekkende traditie die hier in verschillende teksten door diverse auteurs wordt weergegeven.

Het is chronologisch een traditie van '[freedmen's schools](#)' naar [Citizenship education](#), van [Freedom School Programs](#) naar de [Black Panther Party's Oakland Community School](#) en vervolgens naar een aantal meer hedendaagse voorbeelden. Een traditie die afstamt van het onderwijs aan slaven of vrijgemaakten waarvoor het ongelooflijk belangrijk was zelf taal machtig te worden en politiek besef te krijgen. Dit is emancipatoir onderwijs, transformatief. Het is ook onderwijs dat bedoelt is om politieke invloed van de Afro-Amerikanen te vergroten en eigen politieke leiders op te leiden. Maar ook een traditie van confrontatie met de maatschappij en zichzelf, met sterke 'community based' waarden opkomend voor eigen cultuur en Afrikaanse gewoonten en gebruiken.

Zeer belangrijke personen in deze traditie zijn [Septima Clark](#) en [Ella Baker](#) die helaas nog altijd veel te weinig bekend zijn. We zouden er ook in Nederland veel meer over mogen weten. Clark was oprichtster van de citizenship schools en verbonden aan de [NAACP](#) van onder meer [W.E.B. Du Bois](#). Baker was een voorbereider van de [SNCC](#), mentor van bekende mensen als [Stokely Carmichael](#), [Rosa Parks](#), and [Bob Moses](#) en was een belangrijk leider van de [civil rights movement](#). Beide werkten ze samen met belangrijke figuren uit de beweging zoals [Martin Luther King, Jr.](#) Hun geweldige onderwijswerk kan iedereen inspireren. Met name omdat het onderwijs is 'from the people': dus niet vóór hen, áán hen gericht of tót hen gebracht. De studenten moeten zélf kunnen besluiten wat belangrijk is voor henzelf om te doen, aangezien daar nu juist de waardigheid en competentie van de student op het spel staat. Een intense interesse van de studenten moet worden aangeboord om überhaupt een waardevol leerproces aan te kunnen vangen. Onderwijs was daarmee logischerwijs gekoppeld aan '*social change*' en politieke organisatie en actie. Het is

gericht op de potenties van de studenten, en de capaciteiten die iedereen heeft om te acteren bij issues die hen aangaan. Het is een onderwijs dat dogma's en gefixeerde ideologie verwerpt, naast uiteraard de hiërarchieën van ras, klasse, onderwijsniveau, nationaliteit en gender. Er spreekt uit al hun werk een grote betrokkenheid en oneindig vertrouwen in de jonge mensen. In zekere zin werd door hen al 40 jaar voor [Freire](#) een soort '[pedagogy of the oppressed](#)' ontwikkeld, zoals [Charles M. Payne](#) zelf betoogt in een sterke eigen bijdrage.

Freire is ook zeer herkenbaar, aldus [Charles E. Jones](#) en [Jonathan Gayles](#), bij de Oakland community school (daarvoor Panther Liberation School, toen Intercommunal Youth Institute) van de krachtige [Black Panther Party](#). Waar deze 'black panthers' vooral bekend staan vanwege hun gewapende optredens, strijdend tegen racisme en 'police brutality', ontplooiden zo ook talloze diensten voor de gemeenschap, waaronder een zeer succesvolle school. [Ericka Huggins](#) was directrice van deze school vanaf 1974, in totaal 7 jaar. Ook [Elaine Brown](#), evenals de bekende [Huey Newton](#) en [Bobby Seale](#), droegen bij aan de school. Het was een school met goed opgeleide docenten, en desondanks zeer lage kosten want bekostigd door fund-raising, donaties en 'grants'. Er was een horizontale relatie met docenten. Een 'Youth committee' die uit alle jaren van studenten was samengesteld, zorgde voor een winkeltje, een tweemaandelijks nieuwsbrief, radio programma, en nog veel meer. De docenten wilden vooral laten zien 'hoe' maar niet 'wat' je moet doen. Kunde, technische training, en het zelf ontdekken van de realiteit stonden voorop. Ook sportprijzen werden behaald, en er werd gedaan aan dans en muziek. Het was al met al emancipatoir onderwijs, met natuurlijk ook een sterk politieke insteek.

Learning bound to action in the world outside of the classroom remained a consistent OCS curricular theme. Math instruction, for example, sought to "remove the mystique typically attached to the discipline of mathematics. Children are taught that, like language, math is a tool that will help them survive from day to day" (Black Panther, 1977d, p. 14) Classroom instruction was supplemented with extensive field trips and extracurricular activities, which furthered enhanced critical awareness among OCS students. School field trips had a decidedly political tone. OCS pupils regularly attended political trials, including the "San Quentin 6" trial, to acquire "direct exposure to the inadequacies of the American judicial system for Black and other minority people" (Black Panther, 1974g, p. 4).

Door de stevige stellingname tegen alle oppressie en mis-educatie (denk aan het boek van [Woodson](#)) en misrepresentatie, en voor de gemeenschap, zien we dat hier echt in de Afrikaanse traditie wordt gewerkt. Juist ook binnen de Afrikaanse geschiedenis en filosofieën staat de praxis centraal staat. Het wederom aansluiting vinden bij die geschiedenis wordt als heel belangrijk gezien.

The multifaceted, historical system of domination experienced by African people is described by some African scholars as the *maafa* (Ani, 1994), a Kiswahili word that means "disaster." A central feature of African-centered models of education is countering the

maafa through reconnecting students with African and African American history, traditions, values, and principles. The Akan symbol *sankofa* represents the African teaching that knowing one's history is essential for understanding the present circumstances and successfully moving forward into the future.

Vrijwel iedereen is voor onderwijs voor iedereen, voor gelijkheid, tegen racisme, enzovoorts. Dit boek laat zien dat er echter een traditie is die daar werkelijk tegenin in opstand is gekomen en instituten heeft laten ontstaan die dat als uitgangspunt nemen. [Ayers](#) denkt dat juist daar ook de kracht (en mogelijk ook een fout bij verkeerde inzet) te vinden is: onderwijs is volgens hem altijd vóór iets maar ook tégen iets - en zou dat ook moeten zijn. Zoals bijvoorbeeld bij de SNCC tégen een 'oppressive system'. Dit 'tegen' aspect van onderwijs is noodzakelijk. Het is volgens hem niet voldoende om in algemene of universele concepten en met veel geduld het onderwijs vorm te geven, maar onderwijs moet altijd gekoppeld zijn aan een tegenstreven. Dit lijkt dan ook een sterke koppeling naar het hedendaags onderwijs. In de inleiding zet Cobb (een van de 'uitvinders' van de Freedom Schools) de toon als hij aangeeft dat dit dan wel betekent dat er nog heel veel werk te doen is: zeker in Amerika, maar het is makkelijk dit ook te vertalen naar Nederland.

Consider schools today. The expressed commitment to education so often and so loudly offered by local and national public figures is hardly confirmed by the reality one encounters in cities and many rural communities. For the most part, public schools that serve African Americans, other minorities, and the poor offer a 21st-century version of sharecropper education I encountered in Mississippi 45 years ago.